

Motion till riksdagen 2025/26:934

av **Jamal El-Haj (-)**

Samhällsansvar och ungdomarnas framtid

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta tydlig ställning mot sänkt straffålder för ungdomar, verka för ökade satsningar på skola och socialtjänst, lyfta barns och ungas rättigheter som en grundläggande del i arbetet mot kriminalitet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Debatten om ungdomsbrottsligheten har under senare år hårdnat. Allt fler politiska röster höjs för att sänka straffåldern, höja straffen och låsa in barn och unga i allt tidigare ålder. Det är en utveckling som riskerar att kasta oss in i en framtid där barnets rättigheter reduceras till politiska spelbrickor och där samhällsansvaret ersätts med repressiv symbolpolitik.

Vi vet att kriminalitet inte är något man föds till – det är något man formas till. En 13-åring blir inte klokare i en cell än i en skola. De händer som idag låser in hade i stället kunnat öppna dörrar till hopp, gemenskap och framtid. Att möta barns misstag med repression och fängelse är att skapa fiender i stället för medborgare.

Sverige är idag ett av världens mest ojämlika länder sett till fördelningen av förmögenheter. Vi har fler miljardärer per capita än något annat land, samtidigt som skillnaderna mellan fattiga och rika är större än på flera decennier. Sociologer och kriminologer är eniga: ojämlikhet och fattigdom är starkt kopplat till kriminalitet.

Samtidigt ser vi hur de förebyggande insatserna inom skola och socialtjänst nedprioriteras. Socialtjänstens resurser är otillräckliga och skolans kompensatoriska uppdrag pressas undan av kortsiktiga sparkrav. När vi borde angripa de bakomliggande orsakerna väljer politiken i stället att fokusera på verkan: hårdare straff, lägre straffålder och mer inlåsning.

Poliser, sociologer och kriminologer har länge varnat för denna utveckling. Forskningen är tydlig: straffskärpningar har endast marginell effekt på brottsligheten. Ändå ropar populister efter enkla lösningar som i praktiken riskerar att förvärra problemen.

Att sänka straffåldern och låsa in barn i allt yngre ålder leder inte till ett tryggare samhälle. Tvärtom riskerar vi att cementera unga i kriminella identiteter, i stället för att ge dem chansen att bryta med destruktiva mönster. Vi skapar ett samhälle där unga förlorar tron på framtiden, där tilliten mellan medborgare och samhälle eroderar och där kriminaliteten fördjupas.

Dessa ungdomar är också framtidens vuxna. Det är de som ska ta hand om oss, bidra till välfärden och betala våra pensioner. Om vi i dag sviker dem, sviker vi i själva verket oss själva.

Vi behöver ett politiskt ledarskap som orkar stå upp för barnen, även när det är obekvämt. Ett ledarskap som inte låter sig drivas av kortsiktiga utspel eller tävlan i hårdare tag, utan som bygger långsiktiga lösningar grundade på kunskap och beprövad erfarenhet.

Det handlar om att ge skolan resurser att möta och stötta elever i tid, att förstärka socialtjänstens möjligheter att arbeta förebyggande och att lyssna till forskningen genom att angripa de bakomliggande orsakerna till kriminalitet, såsom ojämlikhet, segregation och bristande framtidstro. Det handlar också om att förändra samhällsklimatet, där materialism och snabba pengar i dag lockar fler unga än någonsin. Förebilder måste visa vägen till långsiktiga värden, och fritids- och kulturverksamheter måste kunna erbjuda meningsfulla alternativ till kriminalitet.

Kampen handlar inte om vem som kan straffa mest, utan om vem som vågar bygga ett samhälle där barn och unga får växa till ansvarstagande vuxna. Vi får inte ge efter för de högljudda ropen på enkla lösningar. Vi får inte kasta bort våra ungdomar och därmed också vår gemensamma framtid. Vårt ansvar är att bygga ett jämlikt, solidariskt samhälle där alla ges chansen att lyckas, och där kriminaliteten därmed minskar på riktigt.

Jamal El-Haj (-)